

نگاه Business Monitor International، لندن

سایه روشن ۲۰۱۱ ایران

اثر اجرای طرح کاهش یارانه‌ها و تحریم‌ها بر اقتصاد ایران، در سال جدید ادامه دارد.

پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهند با اجرای طرح کاهش یارانه‌ها در سال ۸۹، قدرت اثر گذاری تحریم‌های بین‌المللی بر اقتصاد ایران در سال ۲۰۱۱ بیشتر خواهد شد که این امر، اقتصاد ایران را با چالش‌هایی مواجه خواهد ساخت.

انتظار می‌رود قدرت‌های بزرگ همچون آمریکا و اتحادیه اروپا، سیاست اعمال تحریم اقتصادی و سیاسی را بر

این کشور در سال ۲۰۱۱ ادامه دهند. عواقب این فشارها در اقتصاد ایران محسوس خواهند بود، چرا که سرمایه گذاری خارجی در بخش انرژی تحلیل خواهد رفت و حجم صادرات انرژی کاهش خواهد یافت. طرح کاهش یارانه‌ها همچنین قدرت خرید مردم و در نتیجه مصرف خصوصی را در ایران کاهش می‌دهد که این مسأله، عواقبی را برای چشم‌انداز رشد اقتصادی این کشور به همراه خواهد داشت.

مؤسسه BMI، میانگین رشد محصول ناخالص داخلی واقعی ایران را تا سال ۲۰۱۵، در حدود ۲ درصد پیش‌بینی کرده است که این رقم طبق پیش‌بینی بانک جهانی، ۳ درصد برای سال ۲۰۱۱ است. احتمالاً مصرف خصوصی که به دلیل کاهش یارانه‌های دولتی کاهش خواهد یافت، در میان مدت یا بلند مدت به واسطه جمعیت زیاد ایران بهبود می‌یابد و نرخ رشد را با خود بالا می‌برد.

میانگین سالانه تورم مصرف کننده ایران، اگر چه در سال ۸۹ به ۱۰/۲ درصد رسید، اما این نرخ در میان مدت افزایش خواهد یافت. پس از اجرای طرح کاهش یارانه‌ها، دولت ایران تلاش کرده با ایجاد سقف قیمت برای بسیاری از کالاها و خدمات که مانع افزایش قابل توجه قیمت‌ها از طرف تولید کنندگان می‌شود، جلوی افزایش نرخ تورم را بگیرد. با این حال، BMI پیش‌بینی می‌کند میانگین سالانه هر دو نرخ تورم مصرف کننده و تولید کننده در سال ۲۰۱۱ حداقل به ۲۰ درصد برسد.

ریسک‌های گذشته، انتظارات آینده

پیش‌بینی می‌شود ارزش ریال ایران در برابر دلار بیش از پیش کاهش یابد، به گونه‌ای که هر دلار آمریکا در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ به ترتیب معادل ۱۱ هزار و ۲۰۰ و ۱۲ هزار و ۶۰۰ ریال معاوضه شود. پول ایران در حالی از ژانویه ۲۰۰۳ تا ژانویه ۲۰۱۱ به طور میانگین با کاهش ارزش ۳/۳

نگاه Reuters، لندن

مشتریان نفتی

شرکت‌های آسیایی و اروپایی، بدون توجه به تحریم‌های بین‌المللی که هر گونه معامله را با بانک‌های ایرانی ممنوع کرده‌اند، همچنان خریدار نفت خام ایران هستند و تجارت این کالا را وارد فاز پیچیده‌ای کرده‌اند.

در روز ۲۱ ژانویه، منابع اطلاعاتی صنعتی اعلام کردند که چین، به عنوان بزرگترین خریدار نفت ایران، قراردادهای سالانه واردات نفت را به همان میزان ۴۶۰ هزار بشکه در روز برای سال ۲۰۱۱ تمدید کرده است.

البته طی سال گذشته، بسیاری از شرکت‌ها به دنبال جایگزینی برای خرید نفت بوده‌اند تا خود را از درگیری با

واشنگتن و بروز مشکلات مضاعف دور نگه دارند.

آن دسته از شرکت‌های اروپایی که هنوز نفت ایران را خریداری می‌کنند، شرکت‌هایی همچون ENI ایتالیا هستند که قراردادهای آنها از قبل مورد توافق واقع شده و بر اساس آن، به صورت خودکار نفت دریافت می‌کنند و بنابراین مجبور نیستند تأمین مالی امور تجارت بین‌الملل را از طریق بانک‌ها سازماندهی کنند. به طور کلی، تخمین‌ها نشان می‌دهند آسیایی‌ها خریدار سه چهارم نفت ایران هستند و باقی آن به اروپا سرانبر می‌شود.

همچنین کره جنوبی و ژاپن پس از کاهش‌هایی در سال ۲۰۱۰ به خرید نفت ایران در سال ۲۰۱۱ ادامه می‌دهند.

قراردادهای نفتی ایران هزار بشکه در روز

شرکت وارد کننده	حجم واردات	شرکت وارد کننده	حجم واردات
ژوهای ژنرونگ (چین)	۲۴۰*	هلنیک (یونان)	۶۰
سینوک (چین)	۲۲۰*	HPCL (هند)	۶۰
ENI (ایتالیا)	۲۲۰*	JX (ژاپن)	۵۳*
اسار اوپل (هند)	۱۶۰*	تویوتا سوشو	۵۰*
MRPL (هند)	۱۵۰*	کازمو اوپل (ژاپن)	۴۵
نیپون اوپل (ژاپن)	۱۲۰	میتسوبی (ژاپن)	۳۵
اس کی انرژی (کره جنوبی)	۱۲۰*	سپسا (اسپانیا)	۲۵*
شوو شل (ژاپن)	۸۲*	میتسوی (ژاپن)	۱۵
ریسول (اسپانیا)	۸۰	کانماتسو (ژاپن)	۱۵
ژاپن انرژی (ژاپن)	۷۵	پتروگال (پرتغال)	۱۰
هیوندای اوپل بنک (کره جنوبی)	۷۰*	ایتوچو (ژاپن)	۵
تویراس (ترکیه)	۶۳	BPCL (هند)	۵

* بر اساس قراردادهای جدید در سال ۲۰۱۱

استخراج: «اقتصاد ایران» از Reuters

درصدی در مقابل دلار مواجه بوده که پیش‌بینی می‌شود عدم تعادل در اقتصاد کلان این کشور، سرعت کاهش ارزش آن را در مقابل دلار افزایش دهد.

همچنین پیش‌بینی‌ها حاکی از کاهش بیشتر مصرف بنزین در ایران در سال ۲۰۱۱ هستند. پیش از اجرای طرح کاهش یارانه‌ها، ایران ۴۰ درصد بنزین مورد نیاز خود را وارد می‌کرد

که پس از تحریم‌های آمریکا، این کشور ۶ کارخانه پتروشیمی را به پالایشگاه‌های تولید بنزین تبدیل کرد. دولت ایران اکنون بیان کرده که تولیدات داخلی بنزین، پاسخگوی نیاز این کشور هستند.

فضای کسب و کار و تجارت ایران به دلیل تحریم‌های آمریکا مبنی بر ممنوعیت تأمین مالی شرکت کشتیرانی ایران، همچنان با مشکلاتی روبه‌رو است. شرکت کشتی سازی هیوندای میبو کره اعلام کرده است ساخت ۷ ناو را که ایران در ژوئن ۲۰۰۸ سفارش داده بود، متوقف خواهد کرد. در دسامبر ۲۰۱۰ دولت سنگاپور، سه کشتی ایرانی را با این ادعا که ایران ۲۰۰ میلیون دلار بدهی معوق دارد، توقیف کرد. همچنین فعالیت شرکت مشترک کشتیرانی ایران و هند به دلیل فشارهای آمریکا با چالش‌هایی مواجه شده است.

چشم‌انداز سیاسی

دو دوره مذاکره گروه ۵+۱ با ایران در مورد برنامه هسته‌ای این کشور نتیجه‌ای نداد و علیرغم تلاش‌های غرب مبنی بر این که این مسأله را محور مذاکرات قرار دهد، ایران بیشتر بر مسایل منطقه‌ای و خلع سلاح هسته‌ای کشورهای متمرکز شده است. از آنجایی که تاریخ دیگری برای مذاکرات در آینده تعیین نشده و تهران برنامه هسته‌ای خود را همچنان ادامه می‌دهد، پیش‌بینی می‌شود فشار غرب بر این کشور ادامه داشته باشد. قدرت‌های بزرگ منطقه، اگر چه ممکن است کاملاً از تاکتیک‌های غرب حمایت نکنند، اما مانع آن هم نخواهند شد. با این حال، امکان حمله نظامی آمریکا یا اسرائیل به جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۱ وجود ندارد. در نتیجه، ادامه شرایط فعلی برای سال ۲۰۱۱ قابل پیش‌بینی است. ■